

DEMENTIÁK

Szatmári Szabolcs

Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem

**MORE GRAY HAIR AND LESS GRAY
MATTER**

TÖBB SZÜRKE HAJSZÁL

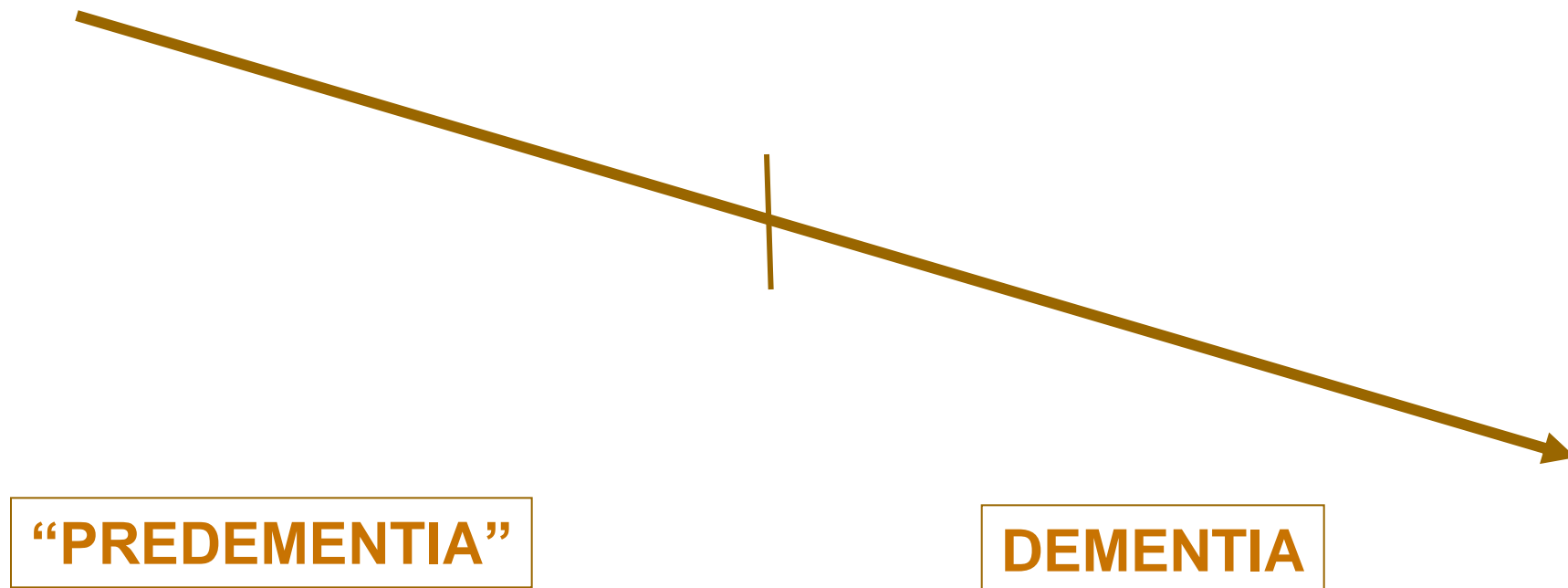
= KEVESEBB SZÜRKEÁLLOMÁNY

Daryl R. Gress

DEMENTIA

- Elbutulás
 - Szerzett szellemi képességek elvesztése
 - A kognitív működés
 - globális,
 - progresszív,
 - krónikus
- zavara**
-

Kognitív hanyatlás

DEMENTIA

- Mikor szembesül ezzel a kérdéssel az orvos?
 - a beteg memória zavarra panaszkodik
 - a család észrevételei
 - más betegség kapcsán
 - a családorvos gyanúja
 - aktív szűrés!!!
-

DEMENTIA = MAJOR NEUROKOGNITÍV ZAVAR (DSM-5)

■ = TÜNETCSOPORT:

- memória-zavar és
 - más kognitív zavar
 - afázia, agnozia, apraxia,
 - számolás-, figyelem-, elvont gondolkodás-, ítélőképesség-, executio-zavar
 - mindez a mindennapi tevékenységet rontja
 - a beteg éber, nem zavart, illetve a fentiek nem csak zavartság ideje alatt jelentkeznek
-

DEMENTIA

- **Kórtörténet, kórelőzmény, heteroanamnesis:**
 - **kiváltó-, hajlamosító-, kockázati tényezők**
 - alkohol, koponyatrauma, hipertonia, stroke, depresszió, diabetes mellitus, pitvarfibrillatio, családi halmozódás
 - **helytállás otthon, munkahelyen, utcán, üzletben:**
 - étkezés, tisztálkodás, öltözködés, vásárlás, pénz, tájékozódás, alkalmazkodás
 - incontinentia urinae, alvi et emotionalis
 - **iskolázottság, előzetes tudás-szint**
-

DEMENTIA

- vizsgálat:
 - általános
 - neurológiai: góctünet?
 - pszichiátriai
 - neuropszichológiai
 - neuroradiológiai
 - laboratóriumi:
 - Teljes vérkép
 - Serum elektrolitok (Ca is)
 - Vércukor
 - Urea/kreatinin
 - A máj állapotára utaló vizsgálatok (enzymek)
 - Pajzsmirigyfunkció
 - Serum B₁₂ vitaminszint
 - Syphilis serologia

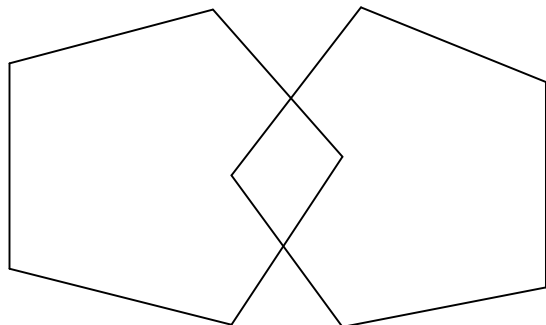
Genetika???

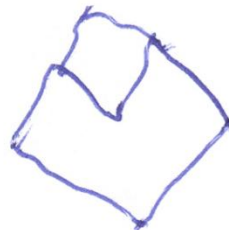
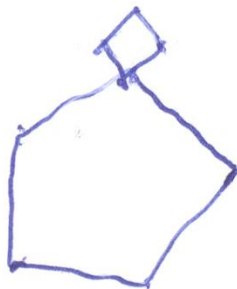
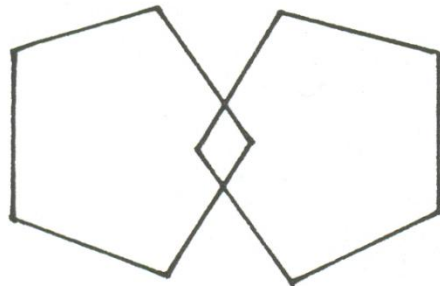
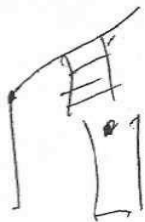
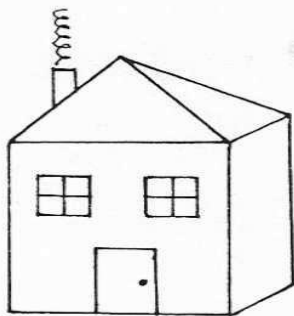
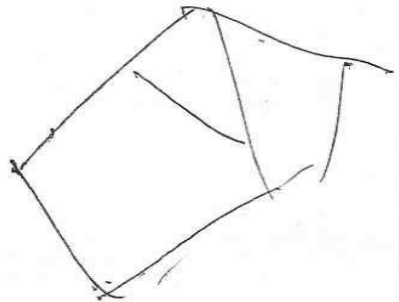
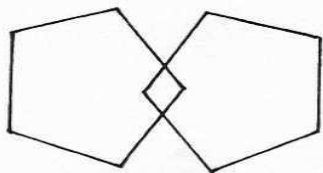
ApoE ε4

presenilin-1

Mini Mental State Examination (MMSE)

Funkció	Teszt	Elért/max pontszám
Tájékozottság	Idő: Milyen évben vagyunk? évszak? dátum? hónap? nap?	/5
	Tér: Hol vagyunk? ország? megye? város? kórház? terem/osztály?	/5
Megjegyző emlékezés	Ismételje utánam: szék,alma, kulcs (a vizsgáló megnevezi a tárgyat és addig kéri a beteget, hogy ismétlje meg, amíg nem lesz pontos)	/3
Figyelem és számolás	100-tól hetesével számoljon visszafelé (5 kivonás, ha mind jó, 5 pont) (93, 86, 79, 72, 65)	/5
Felidéző emlékezés	Mi volt a korábban megnevezett három szó? „ szék,alma, kulcs ”	/3
Nyelvi funkciók	Nevezze meg, mi ez? (a vizsgáló két közönséges tárgyra mutat, pl. ceruzára, órára)	/2
	Ismételje utánam ”semmi de és vagy se”	/1
	Hármas parancs: Vegye a papírlapot a jobb kezébe, hajtsa kettőbe és tegye a padlóra	/3
	Olvassa és hajtsa végre: csukja be a szemét	/1
	Irjon le egy mondatot	/1
Rajzmásolás	Másolja le ezt a lenti rajzot:	/1

0
 0
 1
 2
 3
 4 5
 6
 7 8
 9
 10

Könyv és Ball

mondát írás

óra rajz

Képzalkotó eljárások

- Potenciálisan kezelhető okok gyanúja esetén
 - tumorok
 - subduralis haematoma
 - hydrocephalus
 - stroke
-

A demenciák differenciáldiagnózisa

- MINOR NEUROKOGNITÍV ZAVAR
 - KORFÜGGŐ FELEDÉKENYSÉG (AAMI)
 - ENYHE KOGNITÍV ZAVAR (MCI)
 - DEPRESSZIÓ (“pseudodementia”)
 - DELÍRIUM
 - LEBENY- és KORTIKÁLIS SZINDRÓMÁK
-

A demenciák differenciáldiagnózisa

DEPRESSZIÓ	DEMENTIA
panaszkodik	nem panaszkodik
részletes beszámoló	szegényes előadás
„nem tudom”	hibás válaszok
nem küzd	nagyon akar

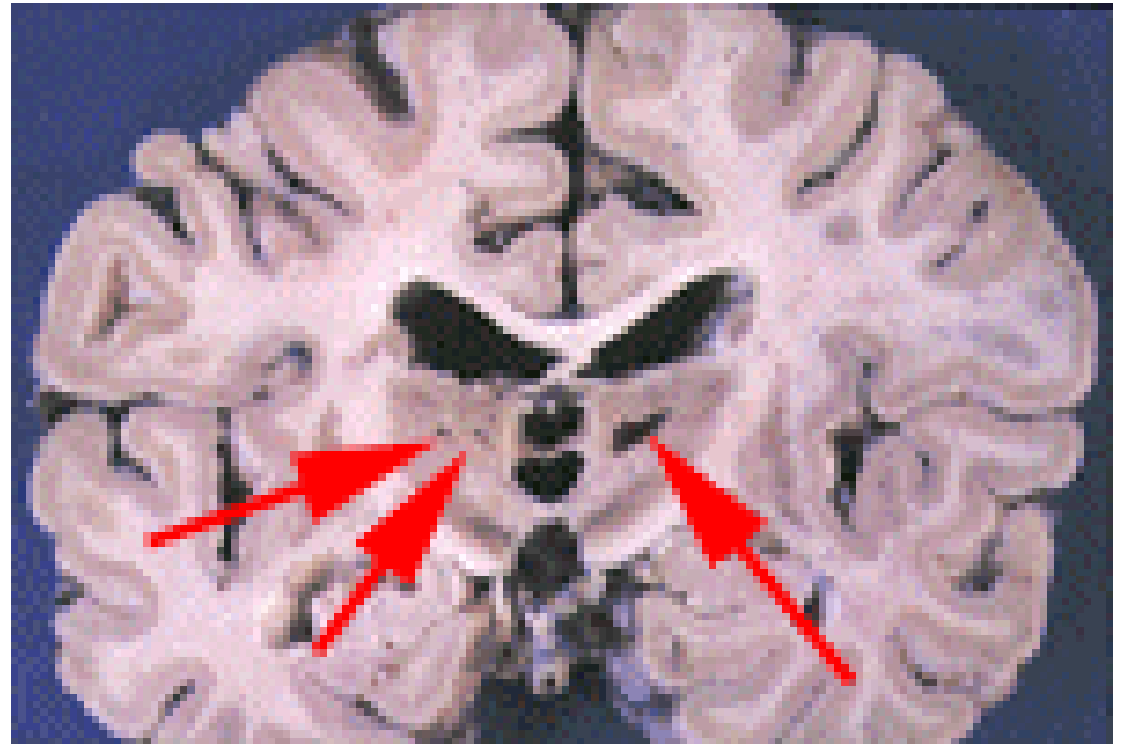
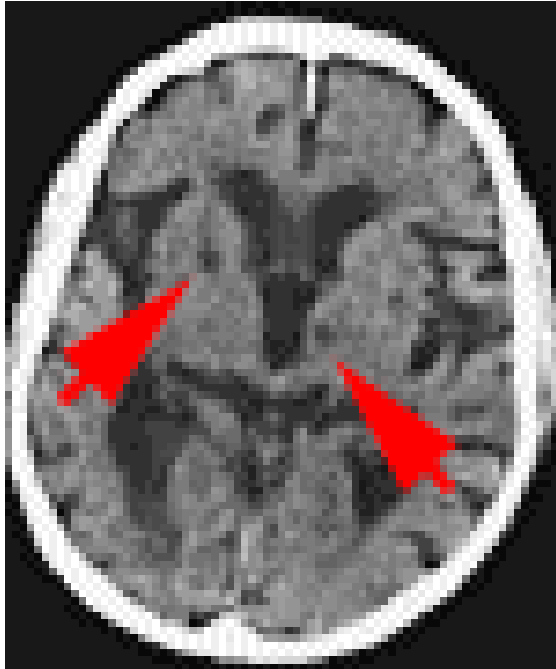
ALZHEIMER DEMENTIA

- ❑ dementia
 - ❑ nincs más ok
 - ❑ lassan progresszív
 - ❑ kortikális tünetek
 - ❑ nincs neurológiai tünet
 - ❑ CT/MRI: atrófia
-
- ❑ Más degeneratív dementia: Pick-, Lewy-testes stb
-
- ❑ Nem jellemző: hirtelen kezdet, góctünet, epilepszia, CT/MRI atrófián kívül más is
-

VASCULARIS DEMENTIA

- Dementia
 - Cerebrovascularis betegség (kockázati tényezők, stroke, CT/MRI)
 - Ok-okozati összefüggés
 - Leggyakrabban: multiinfarktusos, multilacunaris
 - Speciális: Binswanger-kór, CADASIL (*cerebral autosomal dominant arteriopathy with subcortical infarcts and leucoencephalopathy*)
-
- Jellemző: stroke utáni tünetek, pseudobulbaris tünetek, emotionalis incontinentia, astasia, abasia,
 - Nem jellemző: negatív CT/MRI, kockázati tényezők hiánya
-

CT eltérések: multiplex lacunaris infarctusok

DEMENTIA

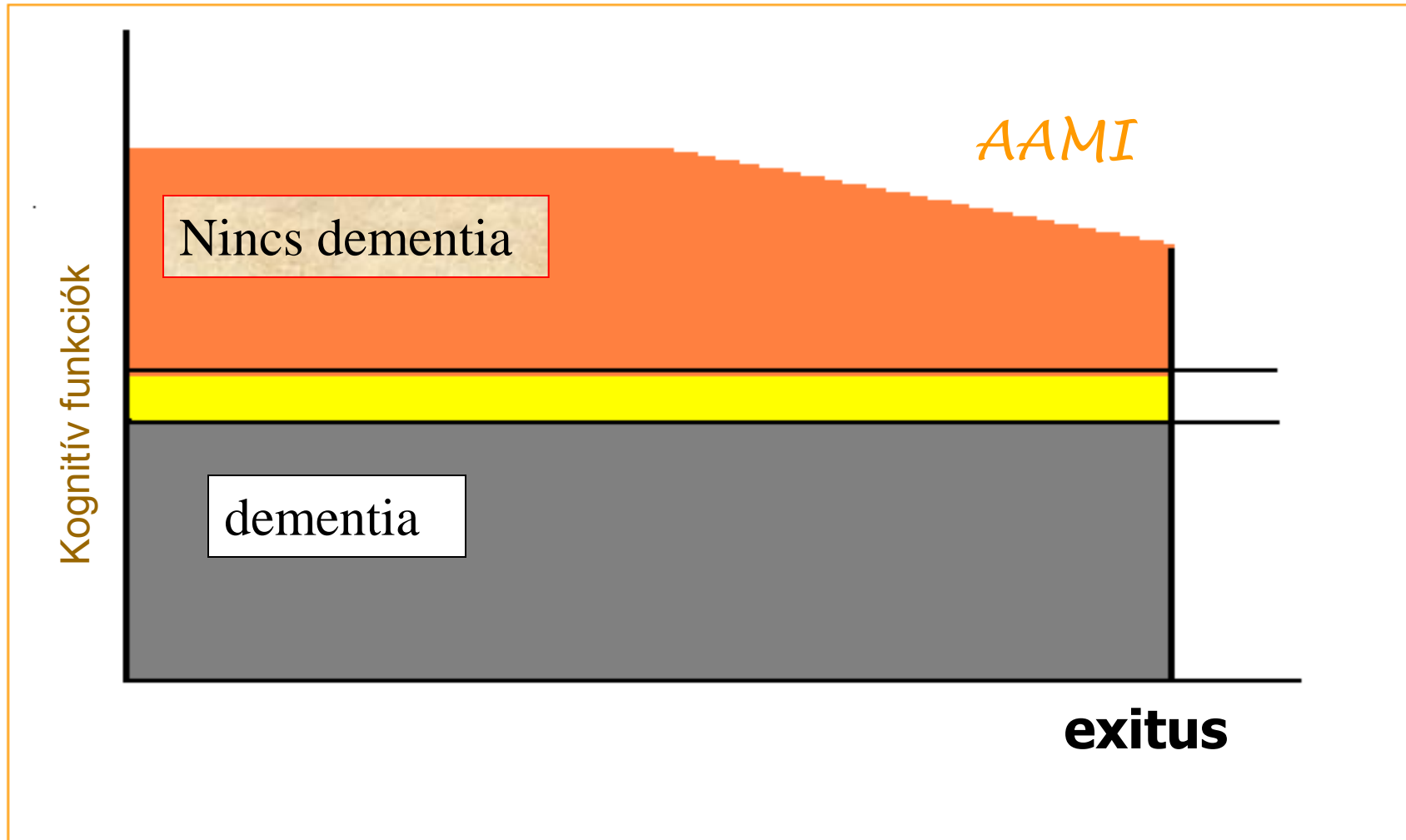
- KEVERT
 - Alzheimer+vascularis

HACHINSKI Ischaemiás Skála:

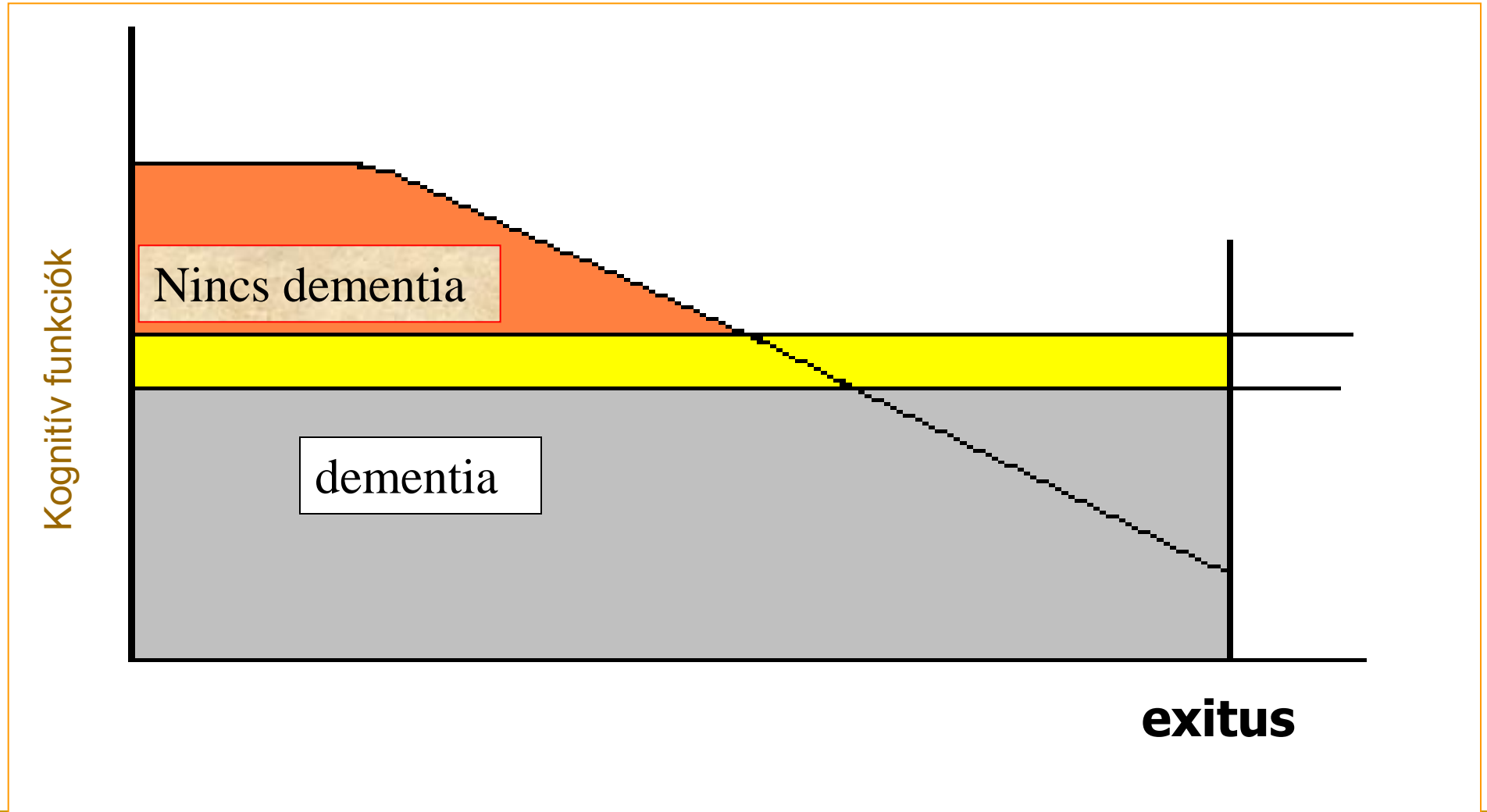
■ Hirtelen kezdet	2
■ Fokozatos, lépcsőzetes leépülés	1
■ Fluktuáló lefolyás	2
■ Éjszakai zavartság	1
■ Személyiség viszonylagos megtartottsága	1
■ Depresszió	1
■ Testi panaszok	1
■ Emotionalis incontinentia (kevés okkal elérzékenyülés)	1
■ Hipertónia a kórelőzményben	1
■ stroke az anamnézisben	2
■ Arteriosclerosis jelei	1
■ Neurológiai gócra utaló panaszok	2
■ Neurológiai góctünetek	2

4 pontig SDAT,
5-6 pont kevert.
7 pont felett MID

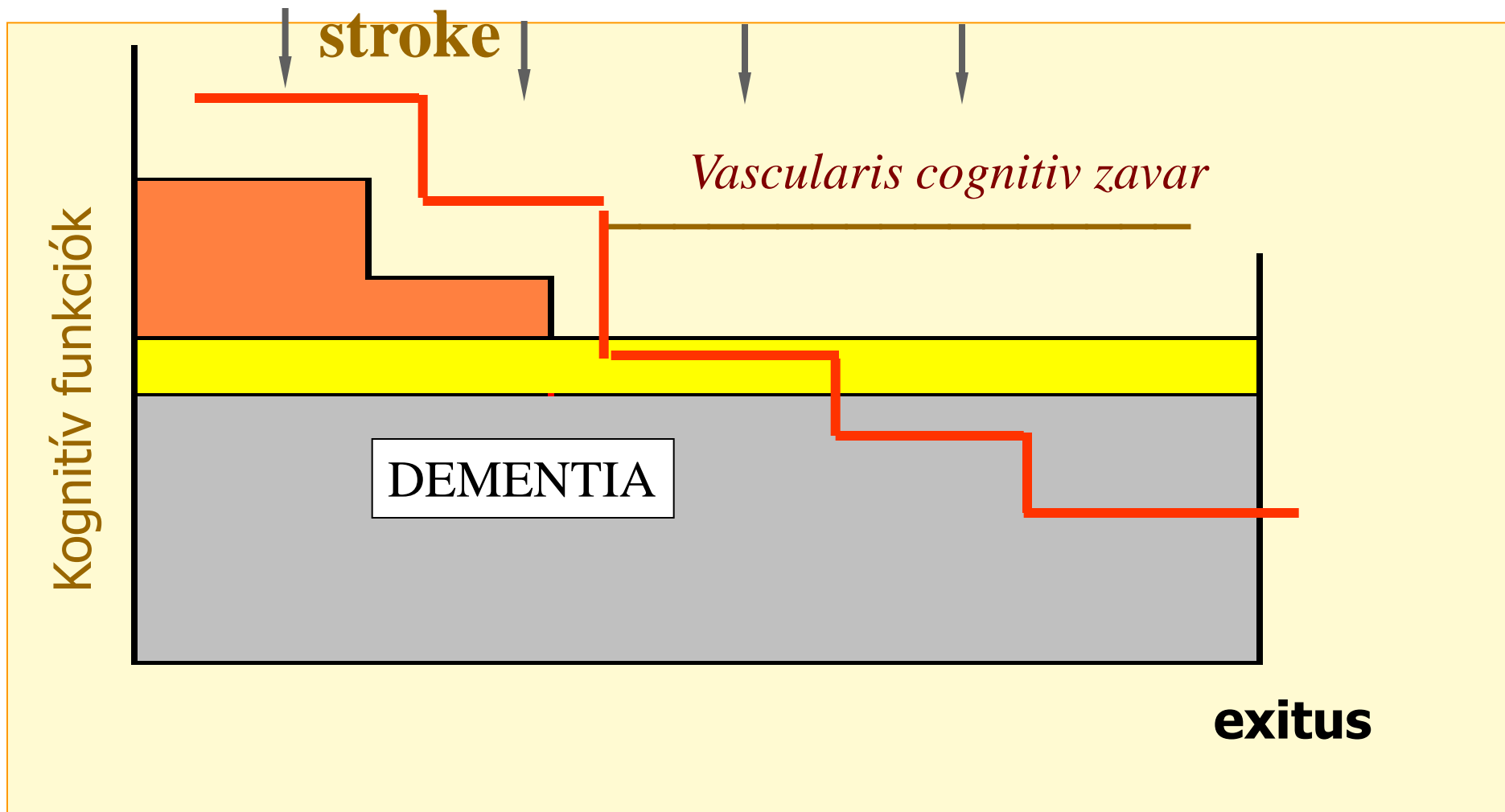
Öregedés

Degeneratív dementia

Vascularis dementia

A demenciák praktikus csoportosítása

- Irreverzibilis demenciák
- Reverzibilis demenciák

**A vizsgálatok célja a megállítható
vagy visszafordítható demencia
típusok felismerése!!**

Reverzibilis demenciák

- subduralis hematoma
 - tumor (frontalis)
 - alkoholos
 - hydrokephalus
 - metabolikus
 - gyógyszer-okozta
 - pseudodementia
-

Reverzibilis dementiák

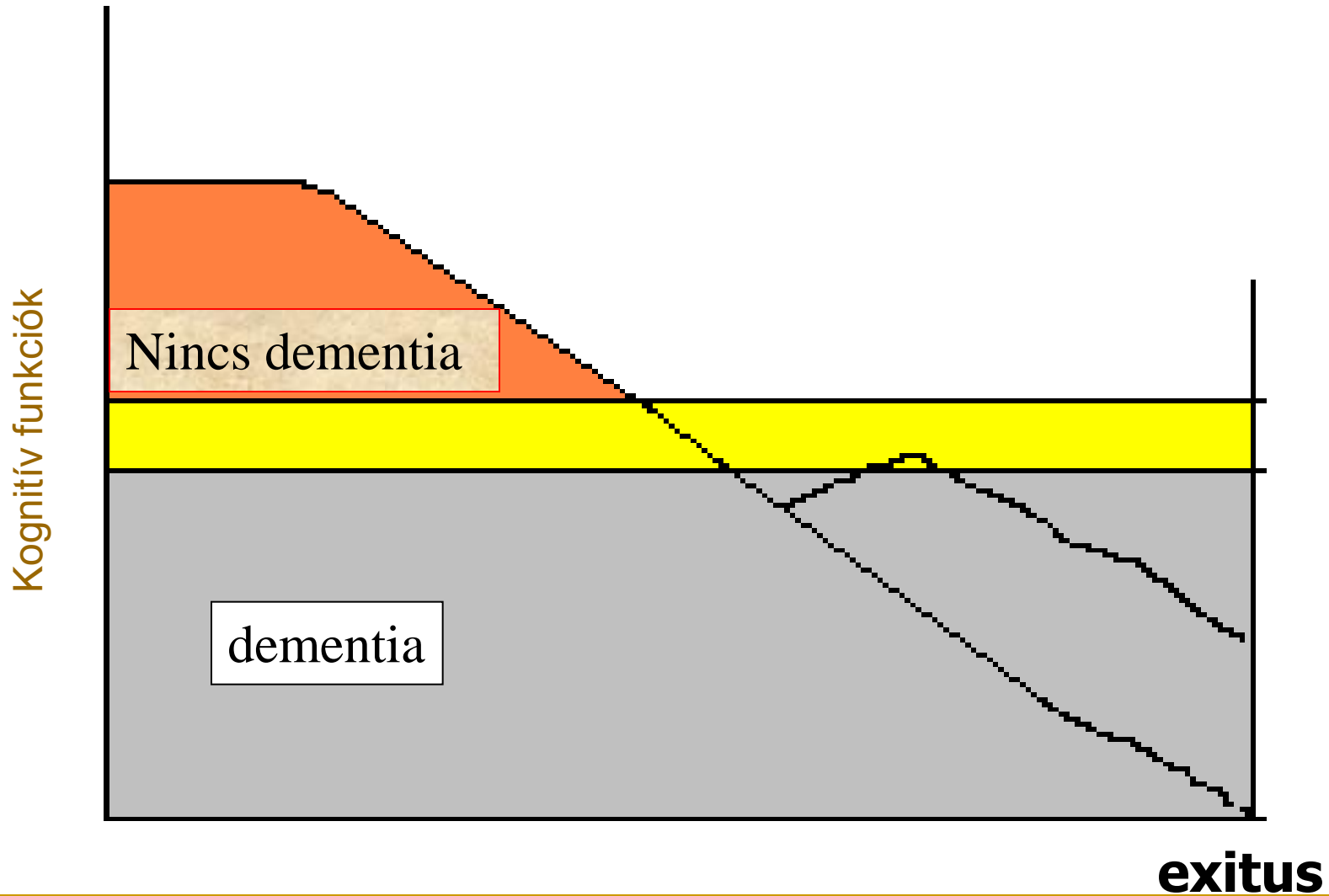
- hydrokephalus
 - dementia
 - incontinentia
 - abasia

Dementiák kezelése

- acetilkolinészteráz-bénítók:
 - donepezil (Aricept)
 - rivastigmin (Exelon)
 - Galantamin (Reminyl)
- NMDA antagonisták:
 - memantin (Ebixa) - késői fázisban is

A kezelés hatása

Dementiák kezelése

- Neurotroprotectív szerek
 - Vitaminok: B, E
 - Szimptomatikus kezelés
 - Gondozás!!!
-